ციფრული დიპლომატიის როლი თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებში: შესაძლებლობები და გამოწვევები

ალეკო ქურიძე

საერთაშორისო ურთიერთობების დოქტორანტი,

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

aleko.kuridze9@gmail.com

ORCID iD: https://orcid.org/0009-0002-2325-3679

თამარ დარჩია

ასოცირებული პროფესორი,

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი

darchiatamari07@gtu.ge

ORCID iD: https://orcid.org/0009-0003-6988-288

DOI: 10.52340/splogos.2026.01.22

აბსტრაქტი

ციფრული დიპლომატია თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობების ერთ-ერთ ყველაზე დინამიკურ ინსტრუმენტად ჩამოყალიბდა. ინფორმაციული ტექნოლოგიებისა და სოციალური მედიის ინტენსიურმა განვითარებამ მნიშვნელოვნად შეცვალა სახელმწიფოთა შორის კომუნიკაციის ფორმები, დიპლომატიური პრაქტიკა და საგარეო პოლიტიკის განხორციელების მექანიზმები. ნაშრომის მიზანია ციფრული დიპლომატიის დადებითი და უარყოფითი მხარეების ანალიზი, მისი გავლენის შეფასება საერთაშორისო პოლიტიკაზე და იმ ძირითადი გამოწვევების იდენტიფიცირება, რომლებიც თან ახლავს მის განვითარებას.

კვლევა ეფუძნება თვისებრივ მეთოდოლოგიას, აკადემიური ლიტერატურის ანალიზს, თეორიულ მიდგომებსა და პრაქტიკული მაგალითების განხილვას. განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა კომუნიკაციის სისწრაფეს, საზოგადოების ჩართულობას, გამჭვირვალობის ზრდასა და „რბილი ძალის“ გაძლიერებას.

ამავდროულად, განხილულია დეზინფორმაცია, კიბერუსაფრთხოების არერთი საფრთხე და ზედაპირული კომუნიკაციის რისკი.

კვლევის შედეგად დგინდება, რომ ციფრული დიპლომატია ორმხრივი ფენომენია, რომელიც ერთდროულად ქმნის სხვადასხვა შესაძლებლობასაც და რისკსაც. მისი ეფექტიანი გამოყენება მოითხოვს სტრატეგიულ მართვას, ინსტიტუციურ მდგრადობასა და საერთაშორისო თანამშრომლობის გაძლიერებას.

საკვანძო სიტყვები: ციფრული დიპლომატია, საერთაშორისო ურთიერთობები, სოციალური მედია, კიბერუსაფრთხოება, დეზინფორმაცია.

The Role of Digital Diplomacy in Modern International Relations: Opportunities and Challenges

Aleko Kuridze
PhD Student in International Relations,
Georgian Technical University
aleko.kuridze9@gmail.com
ORCID iD: https://orcid.org/0009-0002-2325-3679

Tamar Darchia,
Associate Professor,
Faculty of Law and International Relations
Georgian Technical University
darchiatamari07@gtu.ge
ORCID iD: https://orcid.org/0009-0003-6988-288

Abstract

Digital diplomacy has become one of the most dynamic instruments of contemporary international relations. The development of information technologies and social media has significantly transformed the forms of interstate communication, diplomatic practice, and the mechanisms of foreign policy implementation. This paper aims to analyze the advantages and disadvantages of digital diplomacy, assess its impact on international politics, and identify the main challenges associated with its development. The research

employs a qualitative methodology, incorporating a review of academic literature, theoretical approaches, and selected practical examples. Particular attention is given to communication speed, public engagement, transparency, and the strengthening of soft power. At the same time, the paper discusses the risks of disinformation, cybersecurity threats, and superficial communication. The findings demonstrate that digital diplomacy is a dual phenomenon that simultaneously creates both opportunities and risks. Its effective use requires strategic management, institutional resilience, and strengthened international cooperation.

Keywords: digital diplomacy, international relations, social media, cybersecurity, disinformation.

ნაშრომის მიზანია ციფრული დიპლომატიის დადებითი და უარყოფითი მხარეების აკადემიური ანალიზი, მისი გავლენის შეფასება თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებზე და იმ ძირითადი გამოწვევების გამოვლენა, რომლებიც თან ახლავს მის განვითარებას.

კვლევის ამოცანებია: ციფრული დიპლომატიის არსის განსაზღვრა, მისი შესაძლებლობების გამოკვეთა, ძირითადი რისკის ანალიზი და იმ პირობების იდენტიფიცირება, რომლებიც მისი ეფექტიანი გამოყენებისთვის აუცილებელია.

ნაშრომის აქტუალობა განპირობებულია იმით, რომ ციფრული გარემო დღეს უკვე წარმოადგენს საერთაშორისო პოლიტიკური ურთიერთქმედების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს სივრცეს. ამასთან, კვლევის **სამეცნიერო სიახლე** ისაა, რომ ციფრული დიპლომატია გაანალიზებულია არა მხოლოდ როგორც კომუნიკაციის ტექნოლოგიური ფორმა, არამედ როგორც ძალაუფლების, ნარატივების, გავლენისა და უსაფრთხოების ერთიანი პოლიტიკური ველი, რომელიც ერთდროულად მოქმედებს როგორც თანამშრომლობის ხელშემწყობი მექანიზმი და ამავე დროს ზრდის კონფლიქტის წარმოშობის სხვადასხვა რისკს.

კვლევის მეთოდები და თეორიული ჩარჩო

კვლევა ეფუძნება თვისებრივ მეთოდოლოგიას, რომელიც მოიცავს აკადემიური ლიტერატურის ანალიზს, შედარებით მიდგომას და კონკრეტული პრაქტიკული ტენდენციების შეფასებას ("case studies"). გამოყენებულია საერთაშორისო ურთიერთობების თეორიები **(ბარამიძე 2018)**, მათ შორის ლიბერალიზმი და კონსტრუქტივიზმი, რომლებიც ხაზს უსვამენ კომუნიკაციისა და ნარატივების მნიშვნელობას გლობალურ პოლიტიკაში.

ლიბერალური მიდგომა ციფრულ დიპლომატიას განიხილავს როგორც თანამშრომლობის, ურთიერთდამოკიდებულებისა და კომუნიკაციური ინტეგრაციის ხელშემწყობ ინსტრუმენტს, ხოლო კონსტრუქტივისტული პერსპექტივა ყურადღებას ამახვილებს იმაზე, თუ როგორ ქმნის ციფრული სივრცე ახალ იდენტობას, ნარატივებსა და დისკურსებს.[267]

ამ ორი თეორიული ჩარჩოს კომბინირება საშუალებას იძლევა, ციფრული დიპლომატია შეფასდეს როგორც ერთდროულად თანამშრომლობის საშუალება და კონკურენტული ნარატიული ბრძოლის არეალი.

შესავალი

XXI საუკუნეში საერთაშორისო ურთიერთობების ხასიათი მნიშვნელოვანი ტრანსფორმაციის პროცესშია. გლობალიზაციამ, ინფორმაციული ტექნოლოგიების სწრაფმა განვითარებამ და სოციალური მედიის ფართო გავრცელებამ შეცვალა როგორც სახელმწიფოთა შორის კომუნიკაციის ფორმები, ისე დიპლომატიური საქმიანობის პრაქტიკული მექანიზმები.[268]

თუ კლასიკური დიპლომატია დიდწილად ეფუძნებოდა დახურულ მოლაპარაკებებს, ოფიციალურ წარმომადგენლობებსა და ინსტიტუციურად მკაცრად რეგულირებულ არხებს, თანამედროვე ეპოქაში სულ უფრო მეტად იკვეთება ციფრული სივრცის როლი.[269] ამ ცვლილების შედეგად ჩამოყალიბდა

[267] Melissen Jan. *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. New York: Palgrave Macmillan, 2005.

[268] Bjola Corneliu, and Marcus Holmes. *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. New York: Routledge, 2015.

[269] გოგუაძე ნინო. „ციფრული დიპლომატია და თანამედროვე კომუნიკაცია". *სოციალურ მეცნიერებათა ჟურნალი* 5, №2 (2021): 45–62.

ციფრული დიპლომატია, როგორც საგარეო პოლიტიკის განხორციელების შედარებით ახალი, მოქნილი და მრავალფუნქციური ფორმა.

ციფრული დიპლომატიის ზრდა განსაკუთრებით თვალსაჩინო გახდა სოციალური მედიის პლატფორმების პოლიტიკურ კომუნიკაციაში ინტეგრაციის შემდეგ. სახელმწიფოები, საგარეო საქმეთა სამინისტროები, საელჩოები, საერთაშორისო ორგანიზაციები და თავად დიპლომატებიც აქტიურად იყენებენ ციფრულ არხებს.

როგორც ინფორმაციის სწრაფი გავრცელებისათვის, ისე საკუთარი პოლიტიკური გზავნილების ფორმირებისა და საერთაშორისო აუდიტორიაზე ზემოქმედებისათვის. ამ პროცესმა არა მხოლოდ გაზარდა კომუნიკაციის სისწრაფე, არამედ მნიშვნელოვნად შეცვალა დიპლომატიის სოციალური ბუნება: საერთაშორისო პოლიტიკა უფრო საჯარო, ინტენსიური და ინტერაქციული გახდა.

თუმცა, ციფრული დიპლომატია მხოლოდ ახალი შესაძლებლობების სივრცე არ არის. მას თან ახლავს ისეთი სერიოზული გამოწვევები, როგორიცაა დეზინფორმაციის გავრცელება, კიბერუსაფრთხოების რისკი, ინფორმაციის გადატვირთვა და დიპლომატიური კომუნიკაციის ზედაპირულობის ზრდა. შესაბამისად, აღნიშნული ფენომენის შეფასება მოითხოვს არა მხოლოდ ტექნოლოგიური პროგრესის აღნიშვნას, არამედ მის კრიტიკულ გაანალიზებასაც.

ციფრული დიპლომატიის როლი თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობებში

ციფრული დიპლომატია თანამედროვე საერთაშორისო პოლიტიკის მნიშვნელოვანი კომპონენტია, რადგან მან ძირეულად შეცვალა დიპლომატიური კომუნიკაციის ტემპი, ფორმატი და აუდიტორია. ტრადიციული დიპლომატიისაგან განსხვავებით, სადაც კომუნიკაცია ძირითადად სახელმწიფოთა ოფიციალურ წარმომადგენლობებს შორის მყარდებოდა, ციფრული გარემო მნიშვნელოვნად აფართოვებს მონაწილეთა წრეს. დღეს საერთაშორისო დისკურსში ერთდროულად მონაწილეობენ სახელმწიფოები, საერთაშორისო ორგანიზაციები, მედია, არასამთავრობო სექტორი, კერძო პლატფორმები და ინდივიდუალური აქტორები.[270] ამ ცვლილებამ დიპლომატია უფრო საჯარო გახადა. ციფრულ

[270] დვალიშვილი ირაკლი. *„გლობალიზაცია და საერთაშორისო პოლიტიკა“*. თბილისი: მერიდიანი, 2017.

სივრცეში ოფიციალური პოლიტიკური გზავნილები ხშირად უშუალოდ ფართო აუდიტორიას მიემართება და აღარ შემოიფარგლება მხოლოდ სახელმწიფოთაშორისი კონტაქტებით. შესაბამისად, დიპლომატია იქცა არა მხოლოდ მოლაპარაკების, არამედ აღქმების მართვის, ნარატივებისა და საერთაშორისო იმიჯის ფორმირების პროცესად.[271]

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მცირე და განვითარებადი სახელმწიფოების როლის ზრდა. ციფრული ინსტრუმენტების საშუალებით მათ შეუძლიათ უფრო ეფექტიანად წარმოაჩინონ საკუთარი ინტერესები და გავლენა იქონიონ საერთაშორისო საზოგადოებრივ აზრზე. ეს ქმნის უფრო დემოკრატიულ და მრავალპოლუსიან კომუნიკაციურ გარემოს.

ამავდროულად, იზრდება მედიის, არასამთავრობო ორგანიზაციებისა და ინდივიდუალური აქტორების მნიშვნელობა. ისინი ხშირად ქმნიან ნარატივებს, რომლებიც გავლენას ახდენს საერთაშორისო პოლიტიკურ გადაწყვეტილებებზე. ციფრული დიპლომატია ამგვარად აღარ არის მხოლოდ სახელმწიფოების პრივილეგია, არამედ მრავალაქტორული პროცესია.

თუმცა, აღნიშნული ცვლილებები ასევე ზრდის არასტაბილურობის რისკს. ინფორმაციის სწრაფი გავრცელება ხშირად იწვევს დაუზუსტებელი ან მცდარი ინფორმაციის გავრცელებას, რაც შეიძლება პოლიტიკური დაძაბულობის მიზეზი გახდეს. გარდა ამისა, კიბერუსაფრთხოების საკითხები კიდევ უფრო აქტუალური ხდება, რადგან სახელმწიფოები და სხვა აქტორები ცდილობენ ციფრული სივრცის გამოყენებას როგორც გავლენის, ისე ზიანის მიყენების მიზნით.

საბოლოოდ, ციფრული დიპლომატია წარმოადგენს ორმხრივ პროცესს, რომელიც ერთდროულად ზრდის სხვადასხვა შესაძლებლობას და ამავე დროს წარმოშობს არაერთ ახალ გამოწვევას საერთაშორისო სისტემაში.

ციფრული დიპლომატიის შესაძლებლობები

ციფრული დიპლომატიის ერთ-ერთი უმთავრესი უპირატესობა ინფორმაციის სწრაფი გავრცელება და რეალურ დროში კომუნიკაციის შესაძლებლობაა.

[271] Castells Manuel. *Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age*. 2nd ed. Cambridge: Polity Press, 2015.

თანამედროვე ტექნოლოგიები სახელმწიფოებს საშუალებას აძლევს დაუყოვნებლივ მოახდინონ რეაგირება საერთაშორისო მოვლენებზე, რაც განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია კრიზისულ სიტუაციაში. მაგალითად, სამხედრო კონფლიქტების, პანდემიების ან ბუნებრივი კატასტროფების დროს ინფორმაციის სწრაფი გავრცელება ხელს უწყობს როგორც მოქალაქეთა ინფორმირებას, ასევე საერთაშორისო კოორდინაციას.

ამასთანავე, ციფრული არხები ამცირებს ბიუროკრატიულ შეფერხებებს, რაც ტრადიციული დიპლომატიისთვის დამახასიათებელია. შედეგად, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესი უფრო მოქნილი და ეფექტიანი ხდება.

მეორე მნიშვნელოვანი უპირატესობა საზოგადოების ჩართულობის ზრდაში გამოიხატება. ციფრული დიპლომატია მნიშვნელოვნად აფართოვებს მოქალაქეთა მონაწილეობას საერთაშორისო პოლიტიკურ პროცესებში.

სოციალური მედიის პლატფორმები მოქალაქეებს აძლევს შესაძლებლობას, მიიღონ ინფორმაცია უშუალოდ პირველწყაროდან და აქტიურად ჩაერთონ საჯარო დისკუსიებში.

აღნიშნული პროცესი აძლიერებს დემოკრატიას, ვინაიდან იზრდება სახელმწიფოების პასუხისმგებლობა საკუთარი მოსახლეობის წინაშე. ამასთანავე, მოქალაქეთა ჩართულობა ქმნის მრავალფეროვან დისკურსს, რაც უზრუნველყოფს პოლიტიკური პროცესის ინკლუზიურობას.

ციფრული დიპლომატია ასევე ზრდის გამჭვირვალობას, რადგან საჯარო კომუნიკაცია და ციფრული ანგარიშგება საზოგადოებას აძლევს შესაძლებლობას, დააკვირდეს სახელმწიფოების ქცევას. ეს აძლიერებს პასუხისმგებლობასა და ნდობას ინსტიტუტების მიმართ.[272]

ამასთანავე, მედია და დამოუკიდებელი ორგანიზაციები უფრო ეფექტიანად აკვირდებიან ხელისუფლების საქმიანობას, რაც ამცირებს კორუფციის რისკს.

განსაკუთრებით აღსანიშნავია ციფრული დიპლომატიის როლი „რბილი ძალის“ გაძლიერების თვალსაზრისით (Nye 2004). ციფრული პლატფორმები წარმოადგენს ქვეყნის საერთაშორისო იმიჯის ფორმირების მნიშვნელოვან ინსტრუმენტს,

[272] Pamment James. *Digital Diplomacy*. London: Routledge, 2013.

ვინაიდან სოციალური მედიის საშუალებით კულტურული დიპლომატიის, განათლების, ტურიზმისა და ღირებულებითი ნარატივების გავრცელება ზრდის სახელმწიფოს გავლენას საერთაშორისო ასპარეზზე.

ამასთანავე, მიზნობრივ აუდიტორიაზე მორგებული კომუნიკაცია ზრდის საგარეო პოლიტიკის მიმზიდველობას და აძლიერებს გავლენას სხვა ქვეყნებზე.

გარდა ამისა, ციფრული ფორმატები მნიშვნელოვნად ამცირებს დიპლომატიური საქმიანობის ფინანსურ ხარჯებს. ონლაინშეხვედრები, ვირტუალური ფორუმები, დისტანციური საჯარო კომუნიკაცია და ციფრული კამპანიები შედარებით ნაკლებ რესურსს მოითხოვს, ვიდრე მუდმივი ფიზიკური წარმომადგენლობები ან ხშირი საერთაშორისო ვიზიტები. ეს გარემოება განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია მცირე და განვითარებადი სახელმწიფოებისთვის, რომელთაც შეზღუდული ინსტიტუციური და ფინანსური შესაძლებლობები აქვთ, რაც საბოლოოდ ხელს უწყობს საერთაშორისო სისტემის ინკლუზიურობის ზრდას.

ციფრული დიპლომატიის ძირითადი გამოწვევები

მიუხედავად მრავალმხრივი შესაძლებლობებისა, ციფრულ დიპლომატიას თან ახლავს ბევრი მნიშვნელოვანი საფრთხეც. ერთ-ერთი ყველაზე მწვავე პრობლემა დეზინფორმაციაა. ციფრულ გარემოში ინფორმაციის გავრცელების სისწრაფე ხშირად აღემატება მისი შემოწმების შესაძლებლობას, რის გამოც ყალბი, მანიპულაციური ან მიზანმიმართულად დამახინჯებული გზავნილები სწრაფად აღწევს ფართო აუდიტორიამდე. საერთაშორისო ურთიერთობებში ეს განსაკუთრებით სახიფათოა, რადგან დეზინფორმაცია შეიძლება გამოყენებულ იქნეს როგორც პოლიტიკური ზეწოლის ბერკეტი, რაც ხელს უწყობს საერთაშორისო დაძაბულობისა და კონფლიქტების ზრდას, აზიანებს სახელმწიფოთა საერთაშორისო იმიჯს და ქმნის საზოგადოებრივი აზრის მანიპულირების შესაძლებლობას.

მეორე ფუნდამენტური გამოწვევა კიბერუსაფრთხოებაა. ციფრული დიპლომატია დამოკიდებულია ტექნოლოგიურ ინფრასტრუქტურაზე, რაც მას მოწყვლადს ხდის ჰაკერული თავდასხმების, მონაცემთა გაჟონვის,

კიბერშპიონაჟისა და კომუნიკაციის ხელოვნური ჩარევის მიმართ. ეს საფრთხე სცდება მხოლოდ ტექნიკურ დონეს და პირდაპირ პოლიტიკურ მნიშვნელობას იძენს, რადგან დაზიანებული ან კომპრომეტირებული ინფორმაცია შესაძლოა გავლენას ახდენდეს როგორც სახელმწიფოს რეპუტაციაზე, ასევე კონკრეტულ საგარეო პოლიტიკურ და ეკონომიკურ შედეგებზე.

მნიშვნელოვან პრობლემას წარმოადგენს დიპლომატიური კომუნიკაციის ზედაპირულობის ზრდაც. სოციალური მედიის ლოგიკა ხშირად ორიენტირებულია მოკლე, სწრაფ და ემოციურად დამუხტულ გზავნილებზე, მაშინ როდესაც დიპლომატია თავისი ბუნებით მოითხოვს სიფრთხილეს, მრავალშრიან ანალიზსა და გრძელვადიან სტრატეგიულ აზროვნებას. ამ წინააღმდეგობამ შესაძლოა დიპლომატიური ურთიერთობები გახადოს მეტად დამოკიდებული სწრაფ რეაქციაზე ვიდრე გრძელვადიან სტრატეგიაზე.

ციფრული ეპოქის კიდევ ერთი მნიშვნელოვანი გამოწვევა ინფორმაციის გადატვირთვაა. მონაცემების, შეფასებებისა და ნარატივების უზარმაზარი მოცულობა ართულებს სანდო ინფორმაციის დროულ იდენტიფიცირებას, ამცირებს ანალიზის ხარისხს და ზრდის ე. წ. ინფორმაციული ქაოსის რისკს. საერთაშორისო პოლიტიკაში, სადაც გადაწყვეტილებების სისწრაფე და სიზუსტე კრიტიკულია, აღნიშნული პრობლემა განსაკუთრებით მწვავედ ვლინდება.

დაბოლოს, ციფრული კომუნიკაცია ხშირად ასუსტებს ტრადიციული დიპლომატიური ეტიკეტის მექანიზმებს. დაუფიქრებელმა ან არაზუსტმა საჯარო პოსტმა, ემოციურმა კომენტარმა ან არასწორად ფორმულირებულმა განცხადებამ შესაძლოა სწრაფად გამოიწვიოს საერთაშორისო გაუგებრობა, დაძაბულობა ან რეპუტაციული ზიანი. განსხვავებით დახურული დიპლომატიური არხებისგან, ციფრულ სივრცეში ინფორმაციის გავრცელება თითქმის მყისიერია და მისი სრული კონტროლი პრაქტიკულად შეუძლებელია.

დასკვნა

ციფრული დიპლომატია თანამედროვე საერთაშორისო ურთიერთობების განუყოფელ და სწრაფად განვითარებად კომპონენტად ჩამოყალიბდა. მისი გავლენა განსაკუთრებით თვალსაჩინოა კომუნიკაციის სისწრაფეში, საზოგადოების

ჩართულობის ზრდასა და ინფორმაციის ხელმისაწვდომობაში. აღნიშნული ფაქტორები ხელს უწყობს უფრო გამჭვირვალე და ინკლუზიური საერთაშორისო გარემოს ფორმირებას, რაც მნიშვნელოვანი წინაპირობაა დემოკრატიული პროცესების გაძლიერებისთვის. თუმცა, ციფრული დიპლომატიის განვითარება არ არის მხოლოდ პოზიტიური პროცესი. დეზინფორმაციის გავრცელება, კიბერუსაფრთხოების საფრთხე და ზედაპირული კომუნიკაციის ტენდენცია მნიშვნელოვან გამოწვევას წარმოადგენს. ეს პრობლემები განსაკუთრებით მწვავედ ვლინდება გლობალური კრიზისების დროს, როდესაც ინფორმაციის სიზუსტე და სანდოობა კრიტიკულად მნიშვნელოვანია. ამ კონტექსტში, აუცილებელია სახელმწიფოთა მხრიდან სტრატეგიული მიდგომის შემუშავება. ციფრული დიპლომატიის ეფექტიანი გამოყენება მოითხოვს არა მხოლოდ ტექნოლოგიურ რესურსებს, არამედ შესაბამისი პოლიტიკისა და რეგულაციების არსებობას. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს კიბერუსაფრთხოების გაძლიერებას, მედია განათლების განვითარებასა და დეზინფორმაციასთან ბრძოლის მექანიზმებს. გარდა ამისა, მნიშვნელოვანია საერთაშორისო თანამშრომლობის გაღრმავება აღნიშნულ სფეროში. ციფრული სივრცე გლობალურია და მისი ეფექტიანი მართვა შეუძლებელია მხოლოდ ერთი სახელმწიფოს ფარგლებში. ამიტომ აუცილებელია კოორდინირებული მოქმედებები საერთაშორისო ორგანიზაციებსა და სახელმწიფოებს შორის. დასასრულს, შეიძლება ითქვას, რომ ციფრული დიპლომატია წარმოადგენს როგორც შესაძლებლობას, ისე გამოწვევას.

მისი წარმატებული გამოყენება დამოკიდებულია იმაზე, თუ რამდენად შეძლებენ სახელმწიფოები და სხვა აქტორები ბალანსის დაცვას ტექნოლოგიური პროგრესისა და უსაფრთხოების უზრუნველყოფას შორის. მომავალში მისი როლი კიდევ უფრო გაიზრდება, რაც საჭიროებს მუდმივ ადაპტაციასა და განვითარებას.

გამოყენებული ლიტერატურა

ბარამიძე ლევანი. „*საერთაშორისო ურთიერთობების თეორია*“. თბილისი: უნივერსიტეტის გამომცემლობა, 2018.

გოგუაძე ნინო. „ციფრული დიპლომატია და თანამედროვე კომუნიკაცია“. *სოციალურ მეცნიერებათა ჟურნალი* 5, №2 (2021): 45–62.

დვალიშვილი ირაკლი. *„გლობალიზაცია და საერთაშორისო პოლიტიკა“*. თბილისი: მერიდიანი, 2017.

კვინიკაძე თამარი. „სოციალური მედიის გავლენა საერთაშორისო ურთიერთობებზე“. *პოლიტიკის კვლევის მიმოხილვა* 3, №1 (2020): 77–95.

მესხიშვილი გიორგი. *„საერთაშორისო უსაფრთხოება და კიბერსივრცე“*. თბილისი: ტექნიკური უნივერსიტეტი, 2019.

ნადირაძე ეკატერინე. „დეზინფორმაცია და თანამედროვე საერთაშორისო პოლიტიკა“. *მედიის კვლევები* 4, №3 (2022): 101–120.

Akrivopoulou Christina. *Digital Democracy and the Impact of Technology on Governance and Politics*. Hershey, PA: Information Science Reference, 2013.

Bjola Corneliu, and Marcus Holmes. *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. New York: Routledge, 2015.

Castells Manuel. *Networks of Outrage and Hope: Social Movements in the Internet Age*. 2nd ed. Cambridge: Polity Press, 2015.

Chopra Shashi. *The Big Connect: Politics in the Age of Social Media*. New Delhi: Random House India, 2014.

Maillart Thomas, et al. “Computational Diplomacy: How ‘Hackathons for Good’ Feed a Participatory Future for Multilateralism in the Digital Age.” *arXiv*, 2024.

Manor Ilan. *The Digitalization of Public Diplomacy*. Cham: Palgrave Macmillan, 2019.

Melissen Jan. *The New Public Diplomacy: Soft Power in International Relations*. New York: Palgrave Macmillan, 2005.

Nye Joseph S., Jr. *Soft Power: The Means to Success in World Politics*. New York: PublicAffairs, 2004.

Pamment James. *Digital Diplomacy*. London: Routledge, 2013.

Wang Jay, and Jan Melissen, eds. *Digital Diplomacy Bibliography*. Los Angeles: USC Center on Public Diplomacy, 2014.

Westcott Nicholas. “Digital Diplomacy: The Impact of the Internet on International Relations.” Oxford Internet Institute, 2008.